24.1.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 291/2022 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 291/2022 vp). Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on saanut kutsun asiassa asiantuntijana kuultavaksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvolakia, liikenteen palveluista annettua lakia, tieliikennelakia ja ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia. Esityksessä selkeytettäisiin päästömanipulaatioita koskevaa sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan, että ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen olisi kiellettyä.

Tieliikenteen automaation edistämiseksi ehdotetaan sääntelyä, joka mahdollistaisi automaattisilla ajojärjestelmillä tehtävää testaamista yleisillä teillä ilman ihmiskuljettajaa. Esityksellä pantaisiin täytäntöön EU-sääntelystä johtuvia velvoitteita ja ehdotettaisiin eräitä ajonaikaisten kulutustietojen keräämisestä annetun täytäntöönpanoasetuksen edellyttämiä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvolakia siten, että ajoneuvon käyttövoimien muutokset (konversiot) sallittaisiin kaikkiin ajoneuvoluokkiin ja kaiken ikäisiin ajoneuvoihin

Esityksellä ajantasaistettaisiin ulkomailla ja Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidyn ajoneuvon käyttöä Suomessa koskevaa sääntelyä. Lisäksi ehdotuksessa otettaisiin huomioon puolustusministeriön valmistelema sotilasajoneuvoja koskeva uusi lainsäädäntö, josta aiheutuisi ajoneuvolakiin eräitä sisällöllisiä muutoksia.

Päästömanipulaatiot

Esityksessä ehdotetaan päästömanipulaation määrittelemistä ja että päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynti ja asentaminen kiellettäisiin. Jatkossa ei saisi myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia. SKAL pitää esitystä hyvänä ja kannatettavana.

SKAL katsoo, että päästömanipulaatioihin voidaan tehokkaimmin puuttua kohdistamalla valvontaa ja sanktioita päästömanipulaatioihin liittyvien tuotteiden ja järjestelmien markkinointiin, myyntiin ja asentamiseen. SKAL kannattaa esitysluonnoksen ehdotusta, että ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen olisi kiellettyä. SKAL pitää hyvänä uuden sääntelyn tavoitetta lisätä palveluntarjoajien tietoisuutta kielletystä toiminnasta sekä erityisesti lisätä niiden vastuuta kielletyn toiminnan seuraamuksista.

SKAL pitää hyvänä ja kannattaa sitä, että ajoneuvolakiin lisättäisiin 6 a §, jonka mukaan talouden toimija ei saa myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon päästömanipulaatioon käytettävää järjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia.

Samoin SKAL pitää hyvänä, että 2 §:n määritelmiin lisättäisiin päästömanipulaation määritelmä. Määritelmän perusteluihin on luonnosvaiheen jälkeen lisätty maininta, että päästömanipulaatioihin sisältyisivät myös ohjelmistomuutokset. SKAL pitää tätä erittäin hyvänä lisäyksenä.

SKAL kuitenkin edelleen esittää vastaavaa tarkennusta myös itse pykälätekstiin seuraavasti:

> *”32 a) päästömanipulaatiolla sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmän tai moottorinohjausjärjestelmän **tai sen ohjelmiston** tarkoituksellista muuttamista siten, että ajoneuvo ei enää täytä ympäristöominaisuuksiltaan pakokaasupäästöjä koskevia vaatimuksia.”*

SKAL esittää Myös 189 § säännöskohtaisiin perusteluihin lisättäväksi moottoreiden ohjausjärjestelmien ohjelmistot, sillä koko auton moottorin ohjausjärjestelmää ei välttämättä muuteta, vaan järjestelmään tehdään pelkästään päästömanipulaation aiheuttava päivitys.

> *”… talouden toimija ei saa myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää **tai sen ohjelmistoa**, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia …”*

Automaatio

Esityksessä ehdotetaan automaation edistämiseksi sääntelyä, joka mahdollistaisi automaattisilla ajojärjestelmillä tehtävää testaamista yleisillä teillä ilman ihmiskuljettajaa. Ehdotuksen taustalla on Wienin kansainväliseen tieliikennesopimukseen tehtävät muutokset, jotka astuvat voimaan heinäkuussa 2022. SKAL pitää automaation edistämistä kannatettavana ja kansallisen lainsäädännön sopeuttamista kansainvälisen tieliikennesopimuksen mukaiseksi tarkoituksenmukaisena.

SKAL pitää tärkeänä, että perusteluissa esitetyn tavoitteen mukaisesti automaatiotestaamisessa varmistetaan kokeilujen ja testaamisen turvallisuus. SKAL kannattaa ja pitää hyvänä, että ehdotuksen mukaan säädettäisiin testaajan velvollisuudesta raportoida kokeilun tuloksista Liikenne- ja viestintävirastolle ja Liikenne- ja viestintävirastoa julkaisemaan kokeilujen tuloksia. Lisäksi SKAL edellyttää, että kokeilut eivät saa aiheuttaa markkinahäiriöitä eikä kilpailuetua kenellekään.

Rekisteröintitodistus

Esityksessä ehdotetaan, että rekisteröintitodistuksen I osan automaattisesta antamisesta rekisteri-ilmoituksen yhteydessä raskaille ajoneuvoille luovuttaisiin. Lakia täydennettäisiin lisäämällä säännökset ajoneuvon omistajan ja haltijan oikeudesta saada rekisteröintikatsastustodistuksen I osa aina pyynnöstä ja täsmennettäisiin vastaamaan nykytilaa pyynnön ajankohdan osalta.

SKAL kannattaa sitä, että ajoneuvon omistaja tai haltija saa ajantasaisen rekisteröintitodistuksen I osan aina pyynnöstä. SKAL pitää edelleen tarpeellisena sitä, että rekisteröintitodistuksen I osa annettaisiin jatkossakin aina määräaikaiskatsastuksen yhteydessä.

Lisäksi SKAL esittää, että rekisteröintitodistuksen I osa annettaisiin jatkossakin automaattisesti rekisteri-ilmoituksen yhteydessä raskaille ajoneuvoille sellaisten ajoneuvojen ja niiden perävaunujen omistajille tai haltijoille, joiden suurin tieliikenteessä sallittu massa on yli 3 500 kilogrammaa. Kuljettajalla on tarpeen olla mukana uuden tai uudelleen rekisteröidyn ajoneuvon tekniset tiedot mm. sallittujen painojen osalta heti käyttöönotosta alkaen.

Seuraamuskollegio

Luonnosvaiheen jälkeen esityksestä on poistettu ehdotus siitä, että Liikenne- ja viestintävirastoon perustettaisiin kolmen hengen kokoonpanosta muodostuva seuraamuskollegio, joka määräisi virastolle laissa säädettyjä hallinnollisia seuraamusmaksuja kuten mm. päästömanipuloinnin sanktiona olevat seuraamusmaksut. SKAL pitää hyvänä, että kollegioehdotus on poistettu.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja